

Nyhetsbrev om EU-rätt nummer 7 2019

Innehåll

INLEDNING	1
AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.....	2
Skatterätt.....	2
Civilrätt	3
Offentlig upphandling	3
EU-DOMSTOLEN.....	4
Avgöranden rörande Sverige	4
Förslag till avgöranden rörande Sverige	4
Institutionell rätt och allmänna principer	4
Processrätt.....	5
Skatterätt.....	7
Konkurrensrätt m.m.....	8
Inre marknaden och fri rörlighet	8
Inrikes och rättsligt samarbete	8
Informationssamhället	9
Arbetsrätt	10
Konsumenträtt.....	11
Migrationsrätt	12
Miljörätt	12
EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER	12
NYA MÅL.....	12
DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN	13
FRÅN LAGSTIFTNINGSSARBETET	13
Sverige.....	13

INLEDNING

I detta nummer av Nyhetsbrevet rapporteras om avgöranden under tiden 1 augusti – 15 september 2019, innefattande den första perioden efter EU-domstolens sommaruppehåll. En relativt stillsam period, vilket avspeglas i det jämförelsevis ringa omfånget av denna utgåva, men med en rad intressanta avgöranden rörande process- och sanktionsrätt. Till detta kommer en rad avgöranden som är intressanta av andra skäl, bl.a. svaret på franska Conseil d'États fråga som gjorde det klart att franska myndigheter inte har att bedöma ett fotografis konstnärliga kvaliteter när de avgör vilken mervärdesskattesats som ska tillämpas, se nedan under Skatterätt.

Det är för övrigt i dagarna 30 år sedan förstainstansrätten, numera tribunalen, inrättades, vilket i unionsdomstolens lokaler Luxemburg firas med viss pompa och ståt, men också med ett heldagsseminarium den 25 september, på dagen 30 år sedan de första domarna påbörjade sin tjänstgöring. Programmet finns [här](#).

AVGÖRANDE I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.

Skatterätt

[Forsrättning omfattas inte av reducerad moms](#)

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 23 september 2019 i mål 35-19 fastställt Skatterättsnämndens förhandsbesked enligt vilket en forsrättningstur inte har ansetts vara en sådan tjänst avseende förevisning av naturområden m.m. som omfattas av reducerad skattesats.

Bestämmelsen om reducerad skattesats på förevisning av naturområden m.m. anges i förarbetena vara grundad på artikel 98.2 första stycket i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG) och punkt 7 i bilaga III till direktivet (prop. 2017/18:1 s. 596). Av dessa bestämmelser framgår att medlemsstaterna får tillämpa en reducerad skattesats på tjänster i form av **tillträde till** föreställningar, teatrar, cirkusar, marknader, nöjesparker, konserter, muséer, djurparker, biografier, utställningar och liknande kulturella evenemang och anläggningar. Begreppet "tillträde till" ska **tolkas i enlighet med den normala betydelsen** av dessa ord. De evenemang och anläggningar som räknas upp har det gemensamt att de är **tillgängliga för allmänheten sedan en tillträdesavgift har betalats** (Erotic Center, C-3/09, EU:C:2010:149, punkt 16 och 17). Forsrättningsturen **omfattas inte av mervärdesskattedirektivets bestämmelser** om reducerad skattesats. Kravet på att de **svenska bestämmelserna ska tolkas EU-konformt** innebär att bestämmelserna om reducerad skattesats i mervärdesskattelagen så långt det är möjligt ska tolkas på motsvarande sätt.

[Internetbaserad tränartjänst omfattas inte av reducerad moms](#)

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 18 september i mål 5729-18 avslagit ett yrkande om att begära förhandsavgörande från EU-domstolen och fastställt Skatterättsnämndens förhandsbesked om att en internetbaserad tränartjänst inte ska anses vara en sådan tjänst inom idrottsområdet som omfattas av reducerad skattesats för mervärdesskatt.

AA tillhandahåller tränartjänster över internet. Tillhandahållandet görs mot ersättning och går till på följande sätt. Utifrån uppgifter som en kund lämnar tar en tränare fram ett individuellt utformat träningschema. Schemat läggs upp på ett konto som kunden registrerar på en hemsida, tillsammans med information och instruktioner om hur träningen ska genomföras. Kunden utför sedan träningen på en plats och vid en tidpunkt som han eller hon väljer själv. Under träningspassen kan kunden rapportera hur träningen går via en träningsdagbok i mobiltelefonen. Tränaren kan följa rapporteringen i realtid. Kunden kan också kommunicera med tränaren via en chattfunktion och tränaren svarar då på kundens frågor direkt eller med viss fördröjning. Efter träningspassen har kunden och tränaren kontakt för uppföljning och frågor. Skatterättsnämnden fann att tjänsten inte omfattades av reducerad moms, framför allt eftersom tjänsten innebär att instruktionerna ges vid en annan tidpunkt och på en annan plats än där träningen äger rum.

HFD instämde i denna bedömning.

Civilrätt

Ingen överflyttning av barn till Belgien

Högsta domstolen har i beslut den 6 september 2019 i mål Ö 2300-19 prövat en fråga om överflyttning av barn till Belgien enligt lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn (verkställighetslagen). Barnet fördes av sin mamma, med pappans medgivande, från Belgien till Sverige och hade vistats här i elva månader när pappan gjorde gällande att mamman från och med den tidpunkten olovligt håller kvar barnet i Sverige. Den avgörande frågan är var barnet hade hemvist omedelbart före den tidpunkt då pappan påstår att det olovliga kvarhållandet började. HD uttalade att **för ”att ett barn ska kunna återföras måste det vara fråga om ett olovligt bortförande eller kvarhållande**. För att så ska vara fallet krävs att bortförandet eller kvarhållandet **strider mot en rätt till vårdnad som har anförtrotts en person**, en institution eller något annat organ, antingen gemensamt eller för sig, enligt lagen i den stat där barnet hade hemvist omedelbart före bortförandet eller kvarhållandet. (Se 11 § verkställighetslagen, artikel 3 i Haagkonventionen och artikel 2.11 i Bryssel II-förordningen.)”, vilket ”innebär att vid bedömningen av en begäran om återlämnande **måste barnets hemvist fastställas innan det prövas om någon av föräldrarnas vårdnadsrätt har åsidosatts**. En ansökan om överflyttande kan bifallas endast om barnet omedelbart före det påstådda olovliga bortförandet eller kvarhållandet hade hemvist i den stat till vilken återlämnande begärs. (Se EU-domstolens avgörande OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, p. 38 och 53)”. HD framhöll därefter att **hemvist är ett självständighet unionsrättsligt begrepp som tar sikte på faktiska förhållanden och ska tolkas utifrån barnets bästa**. ”Omständigheter av betydelse, förutom **vistelsens varaktighet**, är vistelsens **regelbundenhet**, **villkoren för och skälen till vistelsen**, barnets **nationalitet**, platsen och förutsättningarna för skolgången, barnets **språkkunskaper** samt dess **familjeförhållanden** och **sociala band** i medlemsstaten. Vilka omständigheter som är relevanta **varierar beroende på barnets ålder**.” HD kom utifrån dessa kriterier fram till att barnet haft sin hemvist i Sverige när det påstått olovliga kvarhållandet påbörjades.

Offentlig upphandling

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 19 september 2019 i mål 5355-18 prövat ett mål rörande reglerna i upphandlingslagstiftningen om **möjlighet för den upphandlande myndigheten att förkasta ett anbud med ett pris som förefaller vara onormalt lågt**.

I förfrågningsunderlaget för en upphandling av bl.a. kläder angavs som ett obligatoriskt krav att anbudsgivaren skulle ange bruttopriser för produkterna i det övriga sortimentet. Dessa skulle vara anbudsgivarens verkliga priser, dvs. ordinarie priser, och fick inte vara framtagna för upphandlingen. Prisuppgifterna, som skulle ligga till grund för utvärderingen av anbudet, kunde komma att verifieras om myndigheten misstänkte att de var framtagna för upphandlingen, vilket också skedde beträffande ett företags anbud. Myndigheten bedömde att företagets svar inte var tillfredsställande och förkastade anbudet.

Enligt kammarrätten kunde de lämnade bruttopriserna inte anses utgöra pris i den mening som avses i bestämmelserna om onormalt låga anbud. Myndigheten hade därför inte varit skyldigt att tillämpa dessa bestämmelser.

HFD instämde i den bedömningen, och uttalade att **endast sådana priser som är avsedda att utgöra avtalsvillkor omfattas av bestämmelserna om onormalt låga anbud.**

EU-DOMSTOLEN

Domstolen har under perioden 1 augusti – 15 juli 2019 meddelat [33 domar](#) som publicerats i rättsfallssamlingen, varav [2 domar](#) från stora avdelningen. Ingen av dessa domar har meddelats i mål om förhandsavgörande som begärts av svenska domstolar. Under samma period har generaladvokaterna meddelat [18 förslag](#) till avgöranden, varav inget rör Sverige i denna mening. Till sju av dessa domar har lämnats [pressmeddelanden](#).

Avgöranden rörande Sverige

Förslag till avgöranden rörande Sverige

Institutionell rätt och allmänna principer

[Avlägsnande av en person som varit förmånstagare enligt rörlighetsdirektivet fick inte förenas med återreseförbud](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 10 september 2019 i mål C-94/18, Chenchooliah, prövat en begäran om förhandsavgörande från High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland), angående tolkningen av artikel 21 FEUF (unionsmedborgarskapet) och artiklarna 14, 15, 27 och 28 i direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier m.m. Begäran har gjorts i ett mål mellan **tredjelandsmedborgaren** Chenchooliah och Minister for Justice and Equality (justitie- och likabehandlingsministern, Irland) angående ett beslut om **utvisning** av henne **till följd av att hennes make**, som är unionsmedborgare, **återvänt till den medlemsstat som han är medborgare i och där avtjänar ett fängelsestraff.**

Den hänskjutande domstolen ansåg att EU-domstolen ännu inte hade uttalat sig i frågan huruvida en tredjelandsmedborgare, som är make eller maka till en unionsmedborgare, när unionsmedborgaren har återvänt till den medlemsstat där han eller hon är medborgare för att avtjäna ett fängelsestraff och således inte längre utövar sin rätt till fri rörlighet enligt unionsrätten, fortsätter att omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2004/38 i egenskap av "förmånstagare" i den mening som avses i artikel 3.1 i direktivet, så att hennes avlägsnande från den mottagande medlemsstaten, i vilken han eller hon numera vistas olagligt, regleras av bland annat artiklarna 27, 28 och 31 i nämnda direktiv.

EU-domstolen uttalade att den hänskjutande domstolen hade ställt sina båda frågor, vilka skulle prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida bestämmelserna i å ena sidan kapitel VI i direktiv 2004/38, bland annat artiklarna 27 och 28 i direktivet, och å

andra sidan artiklarna 14 och 15 i direktivet, ska tolkas så att de förstnämnda eller de sistnämnda bestämmelserna är tillämpliga på ett beslut om avlägsnande av en tredjelandsmedborgare, vilket fattats på grund av att han eller hon inte längre har uppehållsrätt enligt direktivet i en sådan situation som den i det nationella målet, där tredjelandsmedborgaren har ingått äktenskap med en unionsmedborgare vid en tidpunkt då unionsmedborgaren utövade sin rätt till fri rörlighet genom att bege sig till och tillsammans med tredjelandsmedborgaren uppehålla sig i den mottagande medlemsstaten, men där denna unionsmedborgare därefter har återvänt till den medlemsstat där han eller hon är medborgare. Den fastslog inledningsvis att tredjelandsmedborgaren Chenchooliah inte åberopade någon rätt till bosättning som kan härledas från hennes makes, en unionsmedborgares, uppehållsrätt enligt direktiv 2004/38, då hennes begäran om att komma i åtnjutande av en sådan rätt enligt artikel 7 i direktivet har avslagits genom ett beslut som vunnit laga kraft och som hon inte ifrågasätter. Hon gjorde däremot gällande att hennes numera olagliga bosättning i Irland, inte kan leda till en sanktion i form av ett beslut om utvisning som fattas med stöd av artikel 3 i 1999 års immigrationslag, vilket automatiskt åtföljs av ett återreseförbud på obestämd tid, utan endast till ett beslut om avlägsnande som fattas med beaktande av det skydd som följer av direktiv 2004/38, särskilt artiklarna 27 och 28 i direktivet. EU-domstolen konstaterade därefter att hon inte längre uppfyllde det krav på att följa med eller ansluta sig till en unionsmedborgare som anges i nämnda artikel 3.1 som gäller för att vara **förmånstagare** enligt denna bestämmelse, en status som kan förloras om villkoren inte längre är uppfyllda. Eftersom villkoren för att hon skulle vara en sådan förmånstagare inte längre var uppfyllda **kunde** Irland fatta ett **beslut om avlägsnande av henne med stöd av artikel 15 i direktivet**. Ett sådant beslut om avlägsnande får dock fattas **endast med iakttagande av de krav som ställs i denna bestämmelse**. Förlusten av ställningen som förmånstagare **innebar nämligen inte att direktiv 2004/38 inte längre är tillämpligt** på ett beslut om avlägsnande av denna person som av denna anledning fattas av den mottagande medlemsstaten. Av artikel 15.3 i direktivet framgår att det beslut om avlägsnande som kan fattas i det nationella målet **inte under några omständigheter får förenas med ett återreseförbud**. Svaret på frågan blev mot den bakgrunden följande:

”Artikel 15 i direktiv 2004/38 ska tolkas så, att den är tillämplig på ett beslut om avlägsnande av en tredjelandsmedborgare med hänvisning till att vederbörande inte längre har uppehållsrätt enligt direktivet, i en sådan situation som den som är aktuell i det nationella målet, där tredjelandsmedborgaren har ingått äktenskap med en unionsmedborgare vid en tidpunkt då unionsmedborgaren utövade sin rätt till fri rörlighet genom att bege sig till och tillsammans med tredjelandsmedborgaren uppehålla sig i den mottagande medlemsstaten, men där denna unionsmedborgare därefter har återvänt till den medlemsstat som han eller hon är medborgare i. Av detta följer att de relevanta garantier som föreskrivs i artiklarna 30 och 31 i direktiv 2004/38 är tillämpliga när ett sådant beslut om avlägsnande fattas och att beslutet inte under några omständigheter kan förenas med ett återreseförbud.”

Processrätt

[Retroaktiv tillämpning av preklusionsregel för resningsansökningar i Rumänien oförenlig med effektivitets- och rättssäkerhetsprincipen](#)

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 11 september 2019 i mål C-676/17, Călin, prövat en begäran om förhandsavgörande från Curtea de Apel Ploiești (Appellationsdomstolen i Ploiești, Rumänien), angående tolkningen av artikel 4.3 FEU, artikel 110 FEUF, artiklarna 17, 20, 21 och 47 i stadgan samt principerna om lojalt samarbete, likvärdighet, effektivitet och rättssäkerhet. Målet rör en resningsansökan mot ett lagakraftvunnet avgörande i vilken det förklaras att en ansökan om resning mot ett annat lagakraftvunnet domstolsavgörande avisats på grund av den anförts för sent. I det sistnämnda avgörandet har Călin ålagts att betala en miljödekal, vilken senare förklarats vara oförenlig med unionsrätten. Călin hade köpt en begagnad bil från Tyskland. Hon ålades vid registreringen i Rumänien att betala en miljödekal, vilket hon gjorde. Hon väckte senare talan om återbetalning av beloppet med motiveringen att avgiften var oförenlig med unionsrätten, vilken talan ogillades. Senare fann EU-domstolen i dom av den 14 april 2015, Manea (C-76/14, EU:C:2015:216), att miljödekalen hade inrättats i strid med unionsrätten, och hade i dom av den 9 juni 2016, Budișan (C-586/14, EU:C:2016:421), förklarat att artikel 110 FEUF ska tolkas så, att den utgör hinder mot en sådan skatt som nämnda miljödekal utgör.

Călin begärde resning, vilken ansökan avslogs. Hon ansökte på nytt om resning. Ansökan bifölls, vilket överklagades och upphävdes av det skälet att resningsansökan var för sent inkommen.

Den hänskjutande domstolen framhöll att det, i avsaknad av unionsrättsliga föreskrifter på området för återbetalning av avgifter som felaktigt påförts, ankommer på varje medlemsstat att, enligt principen om processuell autonomi, fastställa de processuella regler som gäller för talan som syftar till att säkerställa skyddet för enskildas rättigheter enligt unionsrätten. Dessa processuella regler måste emellertid alltid vara förenliga med principen om lojalt samarbete, likvärdighetsprincipen, effektivitetsprincipen och rättssäkerhetsprincipen.

EU-domstolen framhöll att det framgick av de uppgifter som domstolen förfogar över att rumänsk rätt erbjuder ett rättsmedel som gör det möjligt att ansöka om resning mot lagakraftvunna domstolsavgöranden som visar sig strida mot unionsrätten. Det framgår av de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat att resningsansökan är underkastad en tidsfrist på en månad, vilken börjar löpa från och med delgivningen av det domstolsavgörande som denna ansökan avser. Nämnda frist **följer av dom nr 45/2016**, vilken är bindande för de rumänska domstolarna från och med den dag då domen offentliggjordes, vilket inte skedde förrän den 23 maj 2017. Mot den bakgrunden föreföll det som att en ännu inte offentliggjord preklusionsfrist tillämpats. EU-domstolen besvarade tolkningsfrågorna på följande sätt:

- Unionsrätten, och i synnerhet **likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen**, ska tolkas så, att **de i princip inte utgör hinder** för en nationell bestämmelse, såsom den tolkats i en dom från en nationell domstol, i vilken det föreskrivs en preklusionsfrist på en månad för att inge en resningsansökan mot ett slutligt domstolsavgörande som har meddelats i strid med unionsrätten, vilken börjar löpa från och med delgivningen av det avgörande som resningsansökan avser.
- **Effektivitetsprincipen, jämförd med rättssäkerhetsprincipen**, ska emellertid tolkas så, att den **utgör hinder** för att en nationell domstol, under sådana omständigheter som de som är aktuella i det nationella målet, tillämpar en

preklusionsfrist på en månad för att inge en resningsansökan mot ett lagakraftvunnet domstolsavgörande, när den dom genom vilken nämnda frist infördes, vid tidpunkten för ansökan om resning, ännu inte hade offentliggjorts.

Rumänsk domstol även behörig att pröva konnex fråga om underhållsbidrag

EU-domstolen, åttonde avdelningen, har i dom den 5 september 2019 i mål C-468/19, R, prövat en begäran om förhandsavgörande från Judecătoria Constanța (Förstainstansdomstolen i Constanța, Rumänien) angående tolkningen av artiklarna 3 a, 3 d och 5 i förordning (EG) nr 4/2009 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet. Begäran har framställts i ett mål mellan R, bosatt i Förenade kungariket, där båda var bosatta när barnet föddes, och P, bosatt i Rumänien, angående en talan med yrkanden om äktenskapsskillnad, underhållsbidrag till deras underåriga barn och föräldraansvar. EU-domstolen förklarade att den hänskjutande domstolen ställt sina tre frågor, som skulle prövas gemensamt, för att få klarhet i huruvida artiklarna 3 a, 3 d och 5 i förordning nr 4/2009 ska tolkas så, att när en domstol i en medlemsstat har att pröva **tre konnexa yrkanden** som avser **äktenskapsskillnad** mellan föräldrarna till ett underårigt barn, **föräldraansvaret** för detta barn och **underhållsskyldighet** mot barnet, så har den domstol som ska pröva talan om äktenskapsskillnad, men som har förklarat sig sakna behörighet att pröva talan om föräldraansvar, **även behörighet att pröva yrkandet om underhållsbidrag** till detta barn, **om denna domstol även är domstolen i den ort där svaranden har hemvist och den domstol vid vilken svaranden har gått i svaromål**, eller om de ska tolkas så, att det endast är den domstol som är behörig att pröva talan om föräldraansvar för barnet som kan avgöra frågan om underhållsskyldighet mot barnet. Den besvarade därefter frågan jakande.

Skatterätt

Låg moms på fotografier får inte göras beroende av franska myndigheters bedömning av fotografiernas konstnärliga kvalitet

EU-domstolen har i dom den 5 september 2019 i mål C-145/18, Regards Photographiques, prövat en begäran om förhandsavgörande från Conseil d'État (Högsta förvaltningsdomstolen, Frankrike) angående tolkningen av artiklarna 103 och 311 och av bilaga IX, del A, punkt 7 i direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt. Begäran har framställts i ett mål mellan Regards Photographiques SARL och Ministre de l'Action et des Comptes publics (Ministern för offentlig förvaltning och offentliga räkenskaper, Frankrike) (nedan kallad skattemyndigheten) angående skattemyndighetens beslut att inte tillämpa den reducerade mervärdesskattesatsen på leverans av porträtt och bröllopsfotografier. Efter en skatterevison ifrågasatte skattemyndigheten den reducerade mervärdesskattesats som bolaget hade tillämpat på leveransen av vissa fotografier, nämligen porträtt och bröllopsfotografier. Skattemyndigheten ansåg att dessa fotografier skulle omfattas av normalskattesatsen för mervärdesskatt och ålade nämnda bolag att betala återstående mervärdesskatt. Domstolen slog fast att de fotografier som var aktuella i målet vid den nationella domstolen inte kunde omfattas av den reducerade mervärdesskattesatsen, eftersom de **inte hade drag av originalitet och inte gav uttryck för någon kreativ avsikt**, varför de inte skulle

betraktas som fotografier tagna av en konstnär. Conseil d'État ställde följande frågor till domstolen:

- 1) Ska bestämmelserna i artiklarna 103 och 311 i [mervärdesskattedirektivet] och i punkt 7 i del A i bilaga IX till direktivet tolkas så att de endast kräver att fotografier har tagits av deras upphovsman, tryckts av honom eller under hans tillsyn, signerats och numrerats med begränsning till trettio exemplar, oavsett storlek och underlag, för att de ska omfattas av den reducerade mervärdesskattesatsen?
- 2) Om svaret på den första frågan är jakande, är det ändå tillåtet för medlemsstaterna att från tillämpningen av den reducerade mervärdesskattesatsen utesluta fotografier som inte har konstnärlig karaktär?
- 3) Om svaret på den första frågan är nekande, vilka andra krav ska fotografier uppfylla för att omfattas av den reducerade mervärdesskattesatsen? Särskilt önskas klarhet i huruvida de ska ha konstnärlig karaktär.
- 4) Ska dessa villkor tolkas enhetligt inom Europeiska unionen eller innefattar de en hänvisning till varje medlemsstats rättsregler, särskilt i fråga om immateriella rättigheter?"

EU-domstolen besvarade tolkningsfrågorna på följande sätt:

För att kunna anses utgöra ett konstverk som kan omfattas av den reducerade mervärdesskattesatsen enligt artikel 103.1 och 103.2 a i mervärdesskattedirektivet, jämförd med artikel 311.1 led 2 i samma direktiv samt punkt 7 i del A i bilaga IX till samma direktiv, ska fotografier uppfylla kriterierna i punkt 7 i det att de ska vara tagna av konstnären, tryckta av honom eller under hans tillsyn, signerade och numrerade samt begränsade till 30 exemplar, utan att något annat kriterium görs gällande, särskilt den behöriga nationella skattemyndighetens bedömning av fotografiernas konstnärliga karaktär.

Artikel 103.1 och 103.2 a i mervärdesskattedirektivet, jämförd med artikel 311.1 led 2 i samma direktiv samt bilaga IX, del A, punkt 7, ska tolkas så, att den **utgör hinder** för en nationell lagstiftning, såsom den som är aktuell i det nationella målet, som begränsar tillämpningen av den reducerade mervärdesskattesatsen till fotografier av konstnärlig karaktär, i den mån förekomsten av en konstnärlig karaktär är beroende av en **bedömning från den behöriga nationella skattemyndigheten som inte begränsas till objektiva, klara och tydliga kriterier** som fastställts i denna nationella lagstiftning och som gör det möjligt att exakt fastställa vilka fotografier som nämnda lagstiftning förbehåller tillämpningen av denna reducerade skattesats på, på ett sätt som inte äventyrar principen om skatteneutralitet.

Konkurrensrätt m.m.

Inre marknaden och fri rörlighet

Inrikes och rättsligt samarbete

[Inget hinder mot att – på vissa villkor – i överenskommelse där erkännande byts mot strafflindring, nämna även andra personer än den som överenskommelsen gäller](#)

EU-domstolen, andra avdelningen, har i dom den 5 september 2019 i mål C-377-18, AH m.fl., prövat en begäran om förhandsavgörande från Spetsializiran nakazatelen sad (Särskilda brottmålsdomstolen, Bulgarien) angående tolkningen av artikel 4.1 första meningen i direktiv (EU) 2016/343 om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att närvara vid rättegången i straffrättsliga förfaranden. Begäran har framställts inom ramen för ett brottmål mot AH m.fl. angående anklagelser om att de är medlemmar av en gruppering som utövar brottslighet i organiserad form. Enligt bulgarisk rätt har den tilltalade som erkänner gärningen möjlighet att, när förundersökningen är slut, ingå en överenskommelse med åklagaren genom sin advokat. De tilltalade åtalades för att ha tillhört en gruppering som utför brottslighet. En av dem, MH, uppgav sig vilja träffa en överenskommelse med åklagaren genom att erkänna gärningen i utbyte mot en mildare påföljd. Övriga tilltalade gav sitt "processuella samtycke" till att MH och åklagaren träffar en sådan överenskommelse, utan att detta innebar något erkännande av skuld. Enligt den hänskjutande domstolen är det enligt artikel 4.1 i direktiv 2016/343 förbjudet för en domstol att framställa en tilltalad som skyldig i andra avgöranden än det som avgör skuldfrågan, varför den frågade huruvida den bestämmelsen hindrar att en överenskommelse – i vilken den tilltalade erkänner gärningen i utbyte mot en mildare påföljd och som måste godkännas av nationell domstol – uttryckligen som medgärningsmän anger inte bara denna person, utan även andra tilltalade som inte erkänt gärningen och som åtalas i ett separat straffrättsligt förfarande.

EU-domstolen fastslog att **artikel 4.1 i direktiv 2016/343** ska tolkas så, att nämnda bestämmelse **inte utgör hinder för att en överenskommelse** – i vilken den tilltalade erkänner gärningen i utbyte mot en mildare påföljd och som måste godkännas av nationell domstol – uttryckligen som medgärningsmän **anger** inte bara denna person, utan **även andra tilltalade som inte erkänt gärningen** och som **åtalas** i ett **separat** straffrättsligt förfarande, dock **under förutsättning** dels att det är **nödvändigt** att dessa andra tilltalade nämns för att det ska vara möjligt att kvalificera det rättsliga ansvaret för den som träffat överenskommelsen, dels att det i överenskommelsen **tydligt anges att dessa andra personer har åtalats i ett separatstraffrättsligt förfarande och att det inte slagits fast att de är skyldiga enligt lag.**

Informationssamhället

[Inget upphovsrättsligt skydd för portugisiska jeans](#)

EU-domstolen, tredje avdelningen, har i dom den 12 september 2019 i mål C-638/17, Cofemel, prövat en begäran om förhandsavgörande från Supremo Tribunal de Justiça (Högsta domstolen, Portugal) angående tolkningen av artikel 2 a i direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället.

Cofemel och G-Star är två konkurrerande bolag som är verksamma inom sektorn för design, tillverkning och saluföring av kläder. G-Star väckte talan mot Cofemel vid en portugisisk domstol i första instans och yrkade att Cofemel skulle förpliktas att upphöra att göra intrång i G-Stars upphovsrätt och ersätta den skada som G-star hade lidit till följd därav, m.m. G-Star gjorde särskilt gällande att vissa modeller av jeans, sweatshirts och t-shirts som tillverkades av Cofemel liknade G-Stars modeller

och hävdade att dessa **klädmodeller var originella intellektuella skapelser** och därmed skulle **kvalificeras som "verk" som skulle skyddas enligt upphovsrätten.**

EU-domstolen slog fast att även om ett och samma alster kan ges ett dubbelt skydd genom formskyddet och upphovsrättsskyddet enligt unionsrätten, är detta dubbla skydd enbart avsett att omfatta vissa situationer. Den omständigheten att en formgivning skapar en estetisk effekt **gör det emellertid inte i sig möjligt att avgöra om denna formgivning utgör en intellektuell skapelse som återspeglar upphovsmannens fria val och personlighet och således uppfyller det krav på originalitet som gäller.** Sådana formgivningar som de klädmodeller som är i fråga i det nationella målet, vilka utöver deras funktionella syfte skapar en separat visuell effekt som är utmärkande ur en estetisk synvinkel, inte kan motivera att sådana formgivningar kvalificeras som "verk" i den mening som avses i direktiv 2001/29. Artikel 2 a i direktiv 2001/29 ska därmed tolkas så, att den utgör **hinder för att en nationell lagstiftning** ger sådana formgivningar som de klädmodeller som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, ett skydd enligt upphovsrätten på grund av att formgivningarna utöver deras funktionella syfte, skapar en separat visuell effekt som är utmärkande ur en estetisk synvinkel.

[Pressmeddelande](#) på engelska.

Arbetsrätt

[Mångmiljonböter för diverse åsidosättanden av arbetsrättsliga bestämmelser otillåtna i österrikiskt mål om utstationering](#)

EU-domstolen, sjätte avdelningen, har i dom den 12 september 2019 i de förenade målen C-64/18 m.fl., Maksimovic m.fl., prövat ett flertal begäran om förhandsavgöranden från Landesverwaltungsgericht Steiermark (Regionala förvaltningsdomstolen i Steiermark, Österrike), angående tolkningen av artikel 56 FEUF, artiklarna 47 och 49 i stadgan, direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster och direktiv 2014/67/EU om genomförande av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster m.m. Respektive begäran har framställts i mål mellan Maksimovic m.fl., å ena sidan, och Bezirkshauptmannschaft Murtal (förvaltningsmyndighet i distriktet i Murtal, Österrike), å andra sidan, angående de **böter** som de förstnämnda ålagts av denna myndighet **för diverse åsidosättanden av österrikiska arbetsrättsliga bestämmelser.**

Vid kontroller som Finanspolisen genomförde på en byggarbetsplats kunde inte samtliga handlingar avseende löner för 217 arbetstagare uppvisas. Personer i ledningen för de bolag som var inblandade ålades mellan 2,4 och 3,25 miljoner euro i böter, som vid bristande betalning kunde omvandlas till omfattande fängelsestraff (1 600 dagar, dvs. närmare fyra och ett halvt år, eller mer).

EU-domstolen tolkade de frågor som den nationella domstolen ställde så att de avsåg huruvida artikel 56 FEUF, artiklarna 47 och 49 i stadgan, direktiv 96/71 och direktiv 2014/67 ska tolkas så, att de utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som den som är i fråga i det nationella målet, i vilken det föreskrivs att böter ska påföras vid underlåtenhet att uppfylla skyldigheter i fråga om att inhämta administrativa tillstånd och att bevara lönehandlingar, nämligen böter

– som **inte får understiga** ett på förhand bestämt belopp,

- som **påförs kumulativt** för varje berörd arbetstagare och **utan begränsning**,
- till vilka ska läggas en **avgift för rättegångskostnader** som motsvarar 20 procent av bötesbeloppet, för det fall att talan mot beslutet att ålägga böterna ogillas, och
- som **omvandlas till frihetsberövande straff** vid utebliven betalning.

Den konstaterade inledningsvis att en sådan nationell lagstiftning som den aktuella utgör en **inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster**, att sanktioner **kan vara berättigade** för att säkerställa socialt skydd och bekämpa bedrägerier eller missbruk, men att administrativa eller repressiva åtgärder som tillåts enligt nationell lagstiftning **aldrig får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de legitima mål som eftersträvas med lagstiftningen i fråga**, vilket den ansåg vara fallet med den här aktuella lagstiftningen. Frågan besvarades således nekande.

Konsumenträtt

[Tysk kreditkonsument fick inte ångra tio år gammalt lån som avtalats på distans](#)

EU-domstolen har i dom den 11 september 2019 i mål C-143/18, Romano, prövat en begäran om förhandsavgörande från Landgericht Bonn (Regionala domstolen i Bonn, Tyskland), angående tolkningen av artiklarna 4.2 och 5.1, 6.1 andra stycket andra strecksatsen, 6.2 c, 6.6 och 7.4 i direktiv 2002/65/EG om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter m.m. Målet rör Romanos ångerrätt i fråga om ett kreditavtal mellan parterna i det nationella målet.

Romano ingick i oktober 2007 ett kreditavtal på distans med DSL Bank, ett kreditinstitut, i syfte att finansiera den fastighet de nyttjade privat. Lånet utbetalades och återbetalningar skedde under närmare tio år, då Romano förklarade att de avsåg att utnyttja sin ångerrätt och gjorde gällande att informationshandlingen om ångerrätten inte överensstämde med kraven i den tyska lagstiftningen. Frågorna i målet, såsom EU-domstolen tolkade dem, var

- huruvida artikel 6.2 c i direktiv 2002/65 ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning, såsom den tolkas i nationell rättspraxis, som gällande ett avtal om en finansiell tjänst som har ingåtts på distans mellan en näringsidkare och en konsument, inte utesluter att konsumenten har ångerrätt för det fall båda parter har fullgjort avtalet på konsumentens uttryckliga begäran, innan konsumenten har utövat sin ångerrätt och

- huruvida artikel 5.1 i direktiv 2002/65, jämförd med artiklarna 3.1 led 3 a och 6.2 c i direktivet, ska tolkas så, att den skyldighet som åligger en näringsidkare som på distans ingår ett avtal med en konsument om en finansiell tjänst, att till konsumenten tydligt och begripligt överlämna information om förekomsten av ångerrätt innan konsumenten blir bunden av ett distansavtal eller ett anbud, inte åsidosätts när näringsidkaren informerar konsumenten om att ångerrätten inte är tillämplig på avtal som båda parter har fullgjort på konsumentens uttryckliga begäran, innan konsumenten har utövat sin ångerrätt, även om förevarande information inte motsvarar den nationella lagstiftningen, såsom den tolkas i nationell rättspraxis, där det föreskrivs att ångerrätten ska tillämpas i ett sådant fall.

EU-domstolen konstaterade att det rör sig om en fullständig harmonisering, varför frågorna skulle besvaras så, att

- artikel 6.2 c i direktiv 2002/65, jämförd med artikel 1.1 däri och mot bakgrund av skäl 13 i direktivet, ska tolkas så, att den utgör **hinder** för en nationell lagstiftning,

såsom den tolkas i nationell rättspraxis, som gällande ett avtal om en finansiell tjänst som har ingåtts på distans mellan en näringsidkare och en konsument **inte utesluter att konsumenten har ångerrätt för det fall båda parter har fullgjort avtalet på konsumentens uttryckliga begäran**, innan konsumenten har utövat sin ångerrätt. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att beakta hela den nationella rätten och tillämpa de tolkningsmetoder som är erkända i nationell rätt för att uppnå ett resultat som är förenligt med denna bestämmelse, genom att vid behov ändra fast nationell rättspraxis om den grundar sig på en tolkning av nationell rätt som är oförenlig med nämnda bestämmelse, och

- artikel 5.1 i direktiv 2002/65, jämförd med artiklarna 3.1 led 3 a och 6.2 c i direktivet ska tolkas så, att den **skyldighet som åligger en näringsidkare** som på distans ingår ett avtal med en konsument om en finansiell tjänst, att **överlämna information** om förekomsten av ångerrätt som är tydlig och begriplig för en normalt informerad och skäligen uppmärksam och medveten genomsnittskonsument, enligt kraven i unionsrätten, innan konsumenten blir bunden av ett distansavtal eller ett anbud, **inte åsidosätts när näringsidkaren informerar konsumenten om att ångerrätten inte är tillämplig på avtal som båda parter har fullgjort på konsumentens uttryckliga begäran**, innan konsumenten har utövat sin ångerrätt, även om förevarande information inte motsvarar den nationella lagstiftningen, såsom den tolkas i nationell rättspraxis, där det föreskrivs att ångerrätten ska tillämpas i ett sådant fall.

Migrationsrätt

Miljörätt

EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER

Ett nytt nummer av [Europarättslig tidskrift](#), nr 3/19, numera med alla artiklar fritt tillgängliga, är ute.

[EU:s marknadsmissbruksförordning och uppköpserbudanden](#), advokaten Erik Sjöman

NYA MÅL

Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen har den 20 augusti 2019 i EU-domstolens mål C-673/19 begärt förhandsavgörande angående följande frågor:

1. Ska uttrycket "allmänheten" i artiklarna 3.1 och 4.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället anses ha en enhetlig innebörd?
2. Om svaret på fråga 1 är ja, är en domstol att anse som allmänheten i dessa artiklars mening?
3. Om svaret på fråga 1 är nej,

a) är en domstol att bedöma som allmänheten om någon överfor ett upphovsrättsligt skyddat verk till domstolen?

b) är en domstol att bedöma som allmänheten om någon sprider ett upphovsrättsligt skyddat verk till domstolen?

4. Har det någon betydelse för bedömningen av om ingivandet av ett upphovsrättsligt skyddat verk till en domstol utgör en överföring eller spridning till allmänheten att det i nationell rätt finns regler om handlingsoffentlighet som innebär att handlingar som ges in till en domstol som utgångspunkt, om de inte omfattas av sekretess, är tillgängliga för var och en som begär ut dem?

DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN

FRÅN LAGSTIFTNINGSPÅRBEJÄTET

Sverige

Prop. 2018/19:159: [Nya regler för pensionsstiftelser med anledning av andra tjänstepensionsdirektivet](#)

I propositionen föreslås vissa nya och ändrade regler om pensionsstiftelser i lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. (tryggandelagen) för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 av den 14 december 2016 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (andra tjänstepensionsdirektivet). Andra tjänstepensionsdirektivet ersätter Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (första tjänstepensionsdirektivet), som är genomfört bl.a. i regler för pensionsstiftelser i tryggandelagen.

Förslagen i denna proposition omfattar i huvudsak bestämmelser om investeringar, företagsstyrning och information till de personer som omfattas av pensionsstiftelsers verksamhet. Dessutom föreslås en utvidgning av en sekretessbestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 december 2019.

Prop. 2019/18:158: [En ny reglering för tjänstepensionsföretag](#)

I propositionen lämnas förslag till en ny reglering för att i svensk rätt genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 av den 14 december 2016 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (andra tjänstepensionsdirektivet) med avseende på en ny typ av institut, tjänstepensionsföretag. Andra tjänstepensionsdirektivet ersätter Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (första tjänstepensionsdirektivet).

Den nya regleringen ska enligt vad som föreslås i propositionen tas in i en ny lag om tjänstepensionsföretag med andra tjänstepensionsdirektivet som grund.

I propositionen föreslås bl.a.

- att försäkringsföretag efter omvandling ska få driva tjänstepensionsverksamhet som tjänstepensionsföretag,
- särskilda rörelser regler för tjänstepensionsföretag,
- att tjänstepensionsföretag ska offentliggöra sina principer för aktieägarengagemang samt delar av sina investeringsstrategier och överenskommelser med kapitalförvaltare.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 december 2019, utom en bestämmelse om avgifter vid återköp och överföring av försäkring som föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Lagrådsremiss: [Transmissionsledningar för naturgas mellan EU och tredjeland](#)

I fråga om ny naturgasinfrastruktur ska undantag från naturgaslagens bestämmelser få beviljas bara om undantaget inte kommer att skada konkurrensen på de marknader som sannolikt kommer att påverkas av investeringen eller skada försörjningstryggheten i fråga om naturgas i EU. Ett företag som ingår ett avtal som gäller den tekniska driften av en transmissionsledning mellan Sverige och ett land som inte omfattas av direktiv 2009/73/EG ska anmäla avtalet till Energimarknadsinspektionen. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.